

DÜNYA TİCARETİ VE FİNANSMANI NASIL ŞEKİLLENİYOR?

ICC Ticaret Sicili (ICC Trade Registry) 2023 yılının “Ticaretin Finansmanında Küresel Riskler” raporunu yayımladı. ¹

Bu raporda ticaret finansmanı, tedarik zinciri finansmanı ve ihracat finansmanı işlemlerine, kredi risk profillerine ilişkin küresel bir görünüm sunulmaktadır.

Raporun veri seti çok geniş olduğundan başta bankacılar olmak üzere tüm firmalar için değerli tespitler ve öngörüler içeriyor. Önemli bulduğum noktaları bu yazımda sizlerle paylaşmak istedim.

Raporun dünya ölçeğindeki bulguları ülkemizdeki gelişmeler ile önemli paralellikler göstermekte olup firma ve bankalar için önemli bulduğum temel noktalar aşağıda yer almaktadır:

- COVID nedeniyle tedarik zincirlerindeki kopmalar, artan enflasyon ve savaşlar nedeniyle faiz oranları ve kredi maliyetleri dünyada yükselmiştir.
- Firmaların kredi kullanımı yerine sermayelerini ve nakit akışlarını daha verimli kullanabilecekleri yolları bulmaları gerekiyor. Örneğin, cash-pooling/gerçek zamanlı ödemeler, kendi kendini finanse etme yolları, risk azaltıcı çözümlerin arttırılması, KPI'ların gözden geçirilmesi, hızla dijitalleşme vb. ²
- İçinde bulunduğumuz konjonktürde dış kaynak bulmak zor ve pahalı olduğuna göre içerde maliyetleri kontrole alacak yöntemlere gitmek bir zorunluluktur. Süreçlerde Dijitalleşme ve teknoloji kullanımı burada ön almaktadır.
- Firmaların süreç maliyetlerini azaltmaları için;
 - a) Şirket içinde süreç iyileştirme ve dijitalleşmeye gitmesi,
 - b) Dijital çözümler sunan Bankalar ve fintech ile iş birliği yapması

Kısa ve orta vadede yaşamsal bir gerekliliktir.

Bu çalışmalardan elde edilecek veri hem ESG/sürdürülebilirlik tarafındaki zorunlulukları karşılamaya hem de biriktirilen veriler sayesinde etkin raporlama yapılarak strateji geliştirmeye yarayacaktır.

- Firmaların ve bankaların ihracatın finansmanında dolar yerine daha ulaşılabilir olan yerel paraya yani TL kredilere kayışı söz konusudur. Bu bakımdan yerel bankalar dış ticaretin finansmanında öne çıkacaklardır.
- Firmalar, Bankalar ve finans kuruluşları nakit nitelikli ürünlerin yanına riski azaltacak gayri nakdi nitelikli, daha az maliyetli ve daha ulaşılabilir kredileri sunmalıdır. Bunlar, akreditifler, poliçe/senet avalleri ve garantilerdir.

¹ ICC Trade Register report: Global risks in trade finance 2023, <https://iccwbo.org/news-publications/policies-reports/icc-trade-register-report/>

² ABE EBA Euro Banking Association Webcast on “Achieving liquidity efficiency in an imperfect storm” <https://www.abe-eba.eu/publications/>

- Bankalar, yeni plasmanlar için kendilerine kaynak bulmak zorunda olduğundan ve risklerini 3. Taraflara dağıtarak bilanço yönetimi yapmak istediklerinden mevcut kredi risklerini diğer taraflara satmak yoluna gitmelidir. Akreditifler ve garantiler “asset distribution” a çok uygun ürünlerdir.³

Bu ürünlerin yaygınlaşması için dijitalleşme ve güvenilir yapılar kurulması elzemdir. Bence DLT ve BC tabanlı fintech firmalarının faaliyetlerini durdurmasına rağmen bunlar önemli bir teknolojik alt yapı sunma özelliğini korumaktadır.

- Dünya ticaretinde büyüme hız kestiğinden ve ürün penetrasyonları istenen düzeyde sağlanamadığından bankaların finans gelirlerinde düşüş bekleniyor.

Ürün penetrasyonunu sağlayacak çare hem bankalar hem de firmalar için ticarete dijitalleşmeden geçiyor.

- Ticaretin finansmanında kullanılan akreditif ve garantilerin batık oranı – default rate – düşük oranlarda seyretmeye devam ediyor. Bu nedenle uluslararası ticaret bağlantılı krediler bankalar ve finans kuruluşları için cazibesini koruyor.
- Tedarik zinciri Finansmanı ürünleri hala cazip olmakla beraber muhasebe düzenlemeleri nedeniyle bilançoda görünür olduklarından ivme kaybetmektedir.

Dünyada neler olup bittiğini merak ediyorsanız ICC Trade Registry Raporundan önemli bilgilere aşağıda ulaşabilirsiniz.

Öncelikle dünya ticaretindeki gelişmelere göz atalım:

Uluslararası mal ticareti akımları, 2021'e göre %10,7 artarak 2022'de 23,8 trilyon dolara ulaşmıştır. COVID sonrasında 2021 yılı artışı bir önceki yıla göre %25,5 idi. Bu bakımdan 2022 yılında dünya mal ticaretinin artışı yavaşlamıştır.

2022'deki büyüme, hacim artışından ziyade temel olarak enflasyondan kaynaklanmaktadır. Enflasyona göre düzeltme yapıldığında mal ticareti hacmi 2022'de 2021'e kıyasla yalnızca %3 oranında artmıştır.

2022 yılındaki büyüme sektörler arasında eşit dağılmamıştır.

- Dayanıklı tüketim malları ve elektronik sektöründe %6,3 azalma yaşanmıştır. Bunu nedenleri ise; tedarik zincirindeki aksaklıklar ve yüksek yaşam maliyeti sonucu Çin'den (-%10,9) ve Hong Kong'dan (-%31,7) yapılan ihracatın azalmasıdır.
- Buna karşılık enerji, metaller ve madencilik sektöründeki büyümede %26,3 oranında önemli bir artış yaşandı. Bunun temel nedeni, çok daha fazla artan emtia ve toptan satış fiyatlarıdır.

2023 ve sonrası için tahmin: Büyüme ama daha yavaş büyüme 2022'nin jeopolitik ve makroekonomik zorlukları 2023 yılında devam etmekle kalmadı yer yer yoğunlaştı. Ukrayna savaşı, tedarik zincirlerinde kopmalar ve ticaret rotalarının değişmesi ve Çin ekonomisindeki yavaşlama sonucu 2023 yılında büyümeyi azaltmıştır.

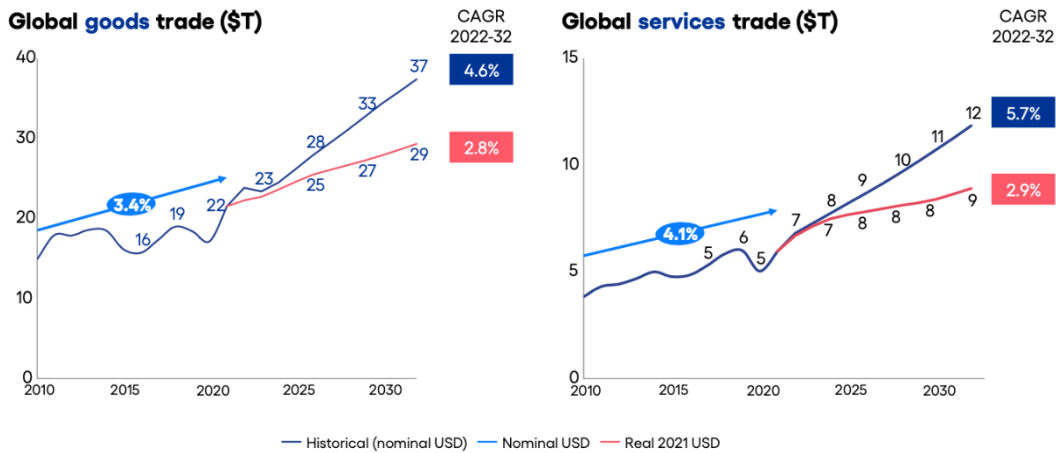
Dünya'da yaşanan enflasyon eğilimine zayıf küresel büyüme eşlik ediyor ve her ikisi de ticaret akımlarını azaltıyor. Yüksek faiz oranları küresel parasal sıkılaştırmayı getirdiğinden, işletmelerin artan finansman maliyetleri büyümeyi aşağıya çekmektedir.

³ Trade Finance Global, Podcast | Short-term, self-liquidating, is trade finance as an asset class on the up?
<https://www.tradefinanceglobal.com/posts/podcast-s1-e126-short-term-self-liquidating-trade-finance-asset-class-up/>

Tedarik zinciri rotaları yeniden belirleniyor;

- Şirketler tedarik zincirlerini, yakın coğrafyalara giderek ve Çin'den uzaklaşarak özellikle ASEAN bölgesine doğru çeşitlendirerek yeniden şekillendiriyorlar.
- Ayrıca, 2021'deki nakliye ve üretim kısıtlamalarının şirketlerin 2022'de stok yapmasına yol açması nedeniyle şirketler yıla nispeten büyük stoklarla başladılar.
- Bu fazla stok, 2023'te fabrika siparişlerinde ve sipariş boyutlarında azalmaya ve bunun sonucunda da genel finansman talebinde azalmaya neden olabilir.
- Çin'in en büyük ihracatçı (2022'de dünyanın %15,1'i) ve ikinci en büyük ithalatçısı (%8,9) olması nedeniyle, Çin'in ekonomik yavaşlaması küresel ticaret büyümesini etkileyecektir.
- Makine, otomobil, ulaşım ve elektrikli ekipman gibi sektörlerde Çin'deki yavaşlamanın açık kazananları muhtemelen AB, Meksika, Tayvan ve Vietnam olacaktır.
- Sektörel bazda, emtia fiyatlarındaki düşüş nedeniyle 2022'den 2023'e %4,9'luk düşüşle nominal olarak en büyük düşüşün enerji, metal ve madencilik sektörlerinde görülmesi bekleniyor. Ancak talebin dirençli kalması nedeniyle sektörün reel veya enflasyona göre düzeltilmiş şartlarda %2,6 oranında büyümesi bekleniyor.
- Raporda önümüzdeki on yılda, nominal mal ticareti akışlarının 2022-2032 döneminde %4,6 oranında makul bir hızla büyümeye devam etmesini bekleniyor. Reel anlamda ise mal ticaretinin yıllık %2,8 oranında büyüyeceği hesaplanıyor.

Figure 3
 BCG forecast of nominal and real trade growth, 2010 – 2032

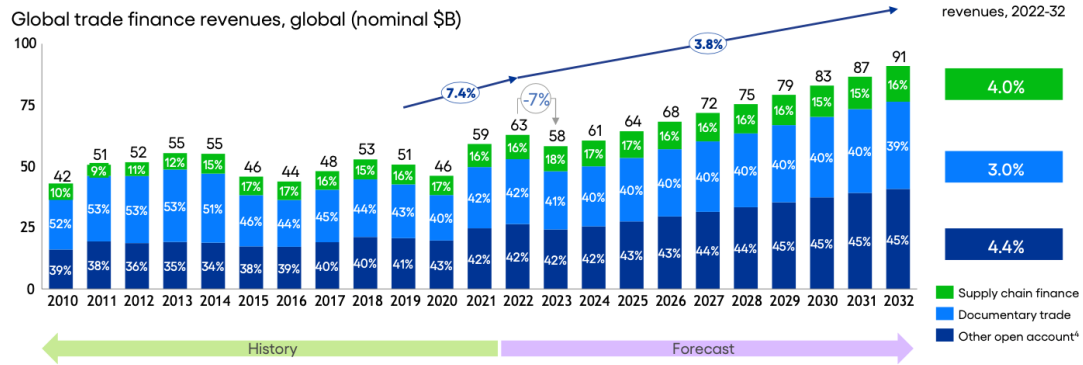

Notes: Real values are in base 2021 = 100. FX rates are floating for the entire period
 Source: BCG Global Trade Model 2023, UN Comtrade, Oxford Economics, IHS, WTO, BCG analysis

Bunun ticaret ve tedarik zinciri finansmanı açısından anlamı nedir?

- 2021 yılında ticaret finansmanı gelirlerinde 2020 yılına göre %28,2 oranında yaşanan keskin artışın ardından, nominal ticaret ve tedarik zinciri finansmanı gelirlerinin 2021-2022 yılları arasında %6,3 oranında artarak toplam 63 milyar dolara ulaşacağı tahmin ediliyor.

Figure 4
BCG Forecast of supply chain finance revenues, 2010 -- 2032

Note: FX rates are floating for the entire period
Sources: BCG Global Trade Model 2023, UN Comtrade, Oxford Economics, IHS, WTO, SWIFT, BCG analysis

- Bazı işletmelerin daha yüksek maliyetlerden kaçınmak için ticaret ve tedarik zinciri finansmanı ürünlerinden kaçınması nedeniyle, 2023 yılında beklenen gelir yavaşlaması hem hacim büyümesinde hem de ürün penetrasyonunda görülen zayıflamadan kaynaklandı.
- Öte yandan, 2022'de gelir büyümesinin daralmasında marjların daralması da rol oynadı.
- Raporda, nominal ticaret ve tedarik zinciri finansmanı gelirlerinin 2022'den 2023'e kadar %7,4 düşeceğini tahmin ediyor. Bu, esasen marjların şu ana kadar dayanıklı kalması nedeniyle hacimlerdeki düşüşten kaynaklanacak.
- Hem ticaret akışlarındaki yavaşlama hem de ürün penetrasyonundaki artan düşüş, finansman hacimlerinin azalmasına neden olmaktadır. Zira, işletmeler, daha yüksek maliyetleri ödemek yerine finansman ürünleri olmadan nakit yönetimi yapmayı tercih ediyorlar.
- Öte yandan finans gelirlerindeki düşüş bölgelere göre farklılık gösteriyor. Örneğin, piyasa katılımcıları, özellikle Çin gibi pazarlarda ve Rusya'nın ihracatıyla ilgili olarak dolar fonlama maliyetinin artması nedeniyle, fonlama için ABD doları dışındaki para birimlerinin tercihini arttırdığını bildirdi.
- Bu durum yerel bankaların yerel para cinsinden daha uzun vadeli kredi kullandırmalarını sağlayarak pazar paylarının bu bankalarca ele geçirilmesine neden olabilir.
- Sektörün akreditif gibi belgeli ticarettten açık hesap ürünlerine doğru devam eden eğilimi bir miktar yumuşamıştır.

- Bulduğumuz konjunktürde akreditif gibi belgeli krediler risk azaltma yöntemi olarak görüldüğünden bu ürünlere iştah artmıştır.
- Tedarik zinciri finansmanın çekiciliğini azaltan muhasebe raporlama standartlarındaki değişiklikler nedeniyle tedarik zinciri finansmanı büyümesi hız kesmiştir.

Dijitalleşme

Oyuncuların çoğunluğunun ticaret ve tedarik zinciri altyapılarına yoğun yatırım yapmasıyla dijitalleşme giderek güçleniyor. Bunun temel sebepleri arasında;

- operasyonel maliyetlerin azaltılması,
- müşteri memnuniyetinin artırılması,
- yükleme öncesi finansman gibi siparişten ödemeye dek tam tedarik zincirinin kapsanması,
- veri ve raporlama kalitesinin artırılması vb. yer almaktadır.

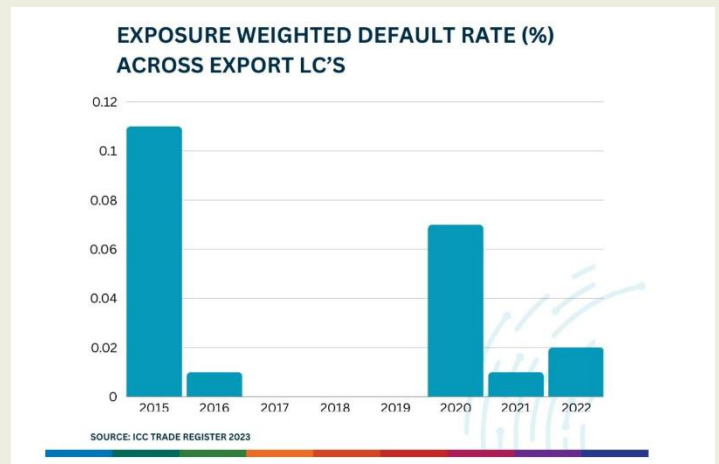
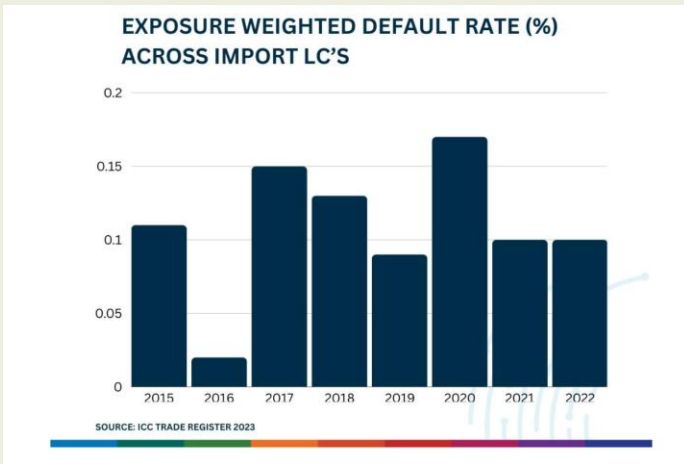
Bu nedenlerle pek çok banka artık e-faturalama, borç otomasyonu, tedarik zinciri finansmanı ve işletme sermayesi yönetimi gibi dijital ticaret platformlarına katılmaktadır.

Öte yandan Menkul kıymetleştirilmiş ticari varlıklara talep artıyor. Yatırımcı tarafında, faiz oranları arttıkça ve yatırımcılar çeşitlendirme arayışına girdikçe, ticaret finansmanı varlıklarına yönelik artan ve sağlıklı bir iştah oluşmaktadır.

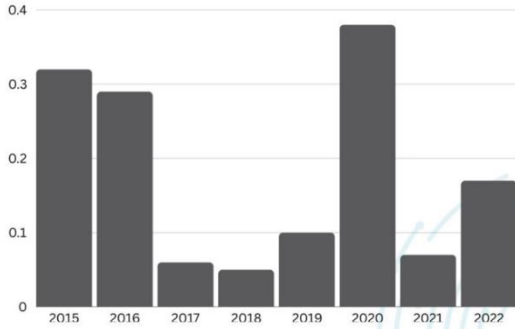
Bankaların bakış açısına göre, bankalar daha yüksek sermaye gereksinimleriyle karşı karşıya kaldıklarından ve yüksek değerli kurumsal müşterileri için sermayeyi serbest bırakmayı amaçladıklarından, ticari varlıkları üçüncü taraflara satmak daha cazip hale geliyor.

Uluslararası ticarete dair kredilerin temerrüt oranı

Aşağıdaki görsellerde yer aldığı üzere arka planda gerçek ticaret olduğundan akreditif başta olmak üzere bu kredilerin temerrüt oranı oldukça düşüktür.

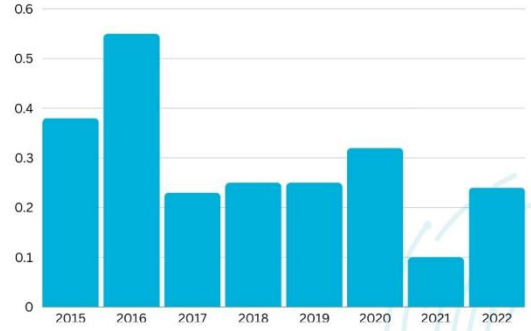

**EXPOSURE WEIGHTED DEFAULT RATE (%)
 ACROSS LOANS FOR IMPORT / EXPORT**

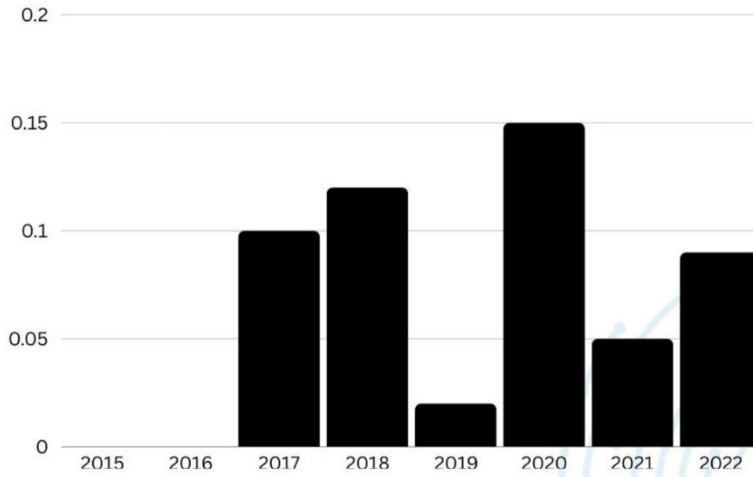
SOURCE: ICC TRADE REGISTER 2023

**EXPOSURE WEIGHTED DEFAULT RATE (%)
 ACROSS PERFORMANCE GUARANTEES**

SOURCE: ICC TRADE REGISTER 2023

**EXPOSURE WEIGHTED DEFAULT RATE (%)
 ACROSS SUPPLY CHAIN FINANCE**

SOURCE: ICC TRADE REGISTER 2023

Meral Şengöz' ün TURKTRADE için hazırladığı diğer yazıları:

- 1) **Blokszincir teknolojisi nedir? DLT ya da Dağıtık Defter Teknolojisi aynı şey midir? Uluslararası ticarete bu teknolojiler neden bu denli öne çıkmaktadır?**

<https://www.linkedin.com/pulse/di%25C5%259F-ticarete-dijitalle%25C5%259Fme-yazi-serisi-1-t%25C3%25BCrkiye-d%25C4%25B1%25C5%259F-ticaret-derne%25C4%259Fi/?trackingId=Z36Q%2FBJ1RAGHvoSVsnP98w%3D%3D>

- 2) **Uluslararası ticarete dijitalleşme ne demek?**

https://www.linkedin.com/feed/update/urn:li:activity:7087784570380533760/?updateEntityUrn=urn%3Ali%3Afs_updateV2%3A%28urn%3Ali%3Aactivity%3A7087784570380533760%2CFEED_DETAIL%2CEMPTY%2CDEFAULT%2Cfalse%29

- 3) **Diş Ticarete Dijitalleşmenin Yasal Altyapısına Dair Son Gelişmeler**

<https://www.linkedin.com/pulse/di%25C5%9F-ticarete-dijitalle%25C5%9Fmenin-yasal-altyapisina-dair-turktrade/>

Meral Şengöz Kimdir?

21 yılı aşkın bankacılık kariyeri bulunan Meral Şengöz, Uluslararası Ticaretin Finansmanı ve Uluslararası Ticarete Dijitalleşme Stratejileri konusunda uzmanlaşmıştır. Önde gelen bankalarımızdan birisinde dış ticaret ürünleri birim müdürlüğü görevini sürdürürken, ülkemizde ilk defa blockchain teknolojisi ile dış ticaretin finansmanı işleminin hayata geçirilmesine liderlik etmiştir. Bankacılık kariyeri sonrasında ticaretin finansmanını alanında blockchain teknolojisi ile çözüm sunan “Marco Polo Network” adlı Fintech kuruluşunda 2 yıl Türkiye müşteri ilişkileri yöneticiliği yapan Meral Şengöz, 2023 yılı başından beri akreditif başta olmak üzere ticaretin finansmanı ürün süreçlerini blockchain teknoloji ile dijitalleştiren “Contour Trade Network”ün <https://www.contour.network/> Türkiye Danışmanlığı görevini yürütmektedir. Finchaintr Danışmanlık Kurucusu olan Meral Şengöz, Blockchain Türkiye üyesi olup çalışma gruplarında liderlik görevlerini sürdürmektedir.

meralsengoz@finchaintr.com , <https://www.linkedin.com/in/meralsengoz/>

TURKTRADE Sosyal Medya Hesaplarımız

<https://www.turktrade.org.tr/>

<https://www.linkedin.com/in/turktrade-t%25C3%BCrkiye-d%25C4%25B1%25C5%9F-ticaret-derne%25C4%259Fi-a88531187/>

<https://twitter.com/TURKTRADEinst>

<https://www.instagram.com/turkiyedisticaretdernegi/>